

Gepatit, detoksifikasiya, belok sintezi we iýmit siňdirmek üçin zerur bolan biokimiki maddalaryň öndürilmegi ýaly köp sanly möhüm funksiýalar üçin jogapkär bolan bagryň ýanmagy bolup durýar. Bu ýagdaý öz-özünü çäklendirip biler ýa-da fibroza (ýaralar), sirroza ýa-da bagyr rakyna öwrülip biler. Gepatit köplenç virus ýokançlyklary sebäpli ýüze çykýar, ýöne ol zäherli maddalardan (mysal üçin, alkogol we käbir dermanlar), autoimmun kesellerinden we beýleki ýokançlyklardan hem ýüze çykyp biler.

Gepatit wiruslarynyň baş esasy görnüşi bar, olar A, B, C, D we E hökmünde kesgitlenýär. Her görnüşiň geçişi, agyrlygy we öňüni alyş usullary boýunça tapawutlanýar. Gepatit A we E köplenç hapalanan iýmit ýa-da suw arkaly ýaýraýar. Gepatit B, C we D köplenç gan ýaly ýokanç beden suwuklyklary bilen aragatnaşyk arkaly geçýär. Gepatit B we C aýratyn alada döredýär, sebäbi olar dowamly bagyr keseline, sirroza we bagyr rakyna sebäp bolup biler.

Gepatitiň alamatlary ýumşakdan agyra çenli üýtgäp biler we sarylama (deriniň we gözleriň sary reňk almagy), gara peşew, aşa ýadawlyk, ýanma, gaýtarma we garnyň agyrlygy ýaly alamatlary öz içine alyp biler. Käbir ýagdaýlarda, aýratyn-da irki döwürde, adamlar hiç hili alamat duýup bilmezler. Diagnoz köplenç hepatit wiruslarynyň ýa-da bagyr zeperlenmesiniň bardygyny anyklamak üçin gan barlaglaryny öz içine alýar we bagryň zeperlenme derejesini kesgitlemek üçin ultrases ýa-da bagyr biopsiýasy ýaly şekillendiriş barlaglary ulanylyp bilner.

Gepatitiň bejergisi ýokançlygyň görnüşine we agyrlygyna baglydyr. Gepatit A we E köplenç aýratyn bejergisiz öz-özünden geçýär, dowamly hepatit B we C bolsa bagyr zeperlenmesini azaltmak we gaýraüzülmeleriň öňüni almak üçin wirusa garşy dermanlary talap edip biler. Gepatit A we B üçin sanjymlar bar, olar bu ýokançlyklaryň öňüni netijeli alyp biler. Gepatiti dolandyrmak alkogoldan gaça durmak, sagdyn iýmitlenmek we bagryň funksiýasyny zygiderli gözegçilikde saklamak ýaly durmuş ýörelgelerini öz içine alýar.

Gepatitiň öňüni almak sanjym, gowy arassaçylyk düzgünlerini berjaý etmek, iňňeleri paýlaşmak ýaly töwekgelçilikli hereketlerden gaça durmak we howpsuz gan guýulmagyny üpjün etmek bilen baglanyşyklydyr. Jemgyýetçilik saglygy başlangyçlary bilim, sanjym programmalary we sanitariýanyň gowulandyrylmagy arkaly hepatitiň ýaýramagyny azaltmaga gönükdirilendir. Irki anyklama we degişli dolandyryş bilen, köp hepatitli adamlar sagdyn durmuş alyp bilerler, ýöne dowamly hepatit B we C agyr bagyr zeperlenmesiniň öňüni almak üçin dowamly lukmançylyk idegini talap edýär.

Gurbanbibi MAMMEDOWA

Myrat Garryýew adyndaky Türkmenistanyň Döwlet lukmançylyk uniwersitetiniň iç keselleri boýunça diplomdan soňky

taýýarlyk kafedrasynyň mugallymy